

Als we snel helpen bij schade dan bedoelen we ook snél.

Als makelaar weet u dat een ongeval in een klein hoekje zit. Daarom adviseert u uw klant een verzekering af te sluiten. Bij voorkeur bij een maatschappij die er staat als 'n ongeluk een kratet slaat in z'n gevoelsleven. Niet na lang touwtrekken, maar direct. Noordstar is zo'n maatschappij. Noordstar betaalt bij autoschade maar liefst 82%* van de gevallen uit binnen de 3 maanden na de feiten. Vergelijken met het Belgische gemiddelde van 65%*

een unieke prestatie. En op het gebied van andere verzekeringen is Noordstar even efficiënt. Dat komt omdat bij Noordstar het

dossier van uw klant geen weken onderweg is van het kastje naar de muur. Wij doen ons uiterste best om snel te helpen.

Wie geen idee heeft wat snel betekent, kan aan de sterren een lichtend voorbeeld nemen. Net als wij. Speel ook op snel en dus op dankbare klanten. Informeer hen over de snelle Noordstar-service.

NOORDSTAR
VERZEKERINGEN

* bron: statistieken R.D.R. dt. 23/12/91

De snelle oplossing bij schade.

Groot-Brabantlaan 126 - 9000 Gent - 09/236 37 11 * Louiza Marialei 2 - 2018 Antwerpen - 03/233 96 05

CASE-STUDY

Kurt Deketelaere *

Bedrijfsinterne milieuzorg bij de N.V. MAVER

Het decreet van de Vlaamse Raad van 19 april 1995 betreffende bedrijfsinterne milieuzorg voert in het Vlaamse Gewest een partieel (en niet een integraal), zoals veroot in de Europese verordening 1836/93 inzake een communautair milieubeheer- en milieuauditsysteem) milieuzorgsysteem in. Daartoe aangewezen bedrijven zullen moeten (i) een milieucoördinator aanstellen, (ii) een milieu-audit opstellen, (iii) meet- en registratieverplichtingen uitvoeren, (iv) een milieujaarverslag opstellen, (v) een bedrijfsbeleid ter voorkoming van zware ongevallen en ter beperking van de gevolgen ervan voor mens en milieu uitwerken, en (vi) meldings- en waarschuwingsverplichtingen naleven bij accidentele emissies en storingen. De bedoeling van het decreet is de daartoe aangewezen bedrijven aan te zetten tot het nastreven van duurzame productiepatronen en tot het beheersen en beperken van de milieubelasting van een bedrijf in al zijn aspecten. In dit artikel wordt het opzetten van een dergelijke partieel milieuzorgsysteem bij de N.V. MAVER nader geanalyseerd.

Inleiding

Om tot een zo efficiënt en effectief mogelijke bedrijfsvoering te komen, is het opzetten van zorgsystemen de laatste jaren een voortdurende bekommernis van tal van ondernemingen. Terwijl het in de jaren tachtig voornamelijk ging om het ontwikkelen van systemen van "integrale kwaliteitszorg" (I.K.Z.), lijkt in de jaren negentig het ontwerpen van systemen van "bedrijfsinterne milieuzorg" (B.I.M.) centraal te zullen staan.

* K.U.Leuven; Universiteit Antwerpen (UFSIA en UIA); Hogeschool voor Wetenschap en Kunst; Burlicon, Bolle, Houben & Co.

Economisch en Sociaal Tijdschrift, 1996/1, blz. 151-171

Bij het ontwerpen van deze laatste systemen wordt onder B.I.M. doorgaans verstaan: het nastreven van duurzame productiepatronen en het beheersen en beperken van de milieubelasting van een bedrijf in al zijn aspecten.

Om te komen tot een gecoördineerde en systematische aanpak van deze B.I.M.-problematiek in het Vlaamse Gewest, nam de Vlaamse Raad op 19 april 1995 een algemeen juridisch kader inzake B.I.M. aan, meer bepaald het "decreet tot aanvulling van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid met een titel betreffende bedrijfsinterne milieuzorg" (B.S., 4 juli 1995) (zoals gewijzigd) (hierna: B.I.M.-decreet).

Op de voornaamste bepalingen van het B.I.M.-decreet wordt hierna nader ingegaan aan de hand van een fictieve onderneming, de "Naamloze Vennootschap MAVER", gerund door een fictieve bedrijfsleider, "Mevrouw Nijssen".

De N.V. MAVER is als wasserij met een geïnstalleerde totale drijfkracht van meer dan 200 kW een hinderlijke inrichting klasse 1 (Rubriek 46, bijlage I, Vlare I), die zoveel mogelijk wordt geëxploiteerd conform de haar verleende milieuvergunning.

Mevrouw Nijssen is een licentiate toegepaste economische wetenschappen, die volop beseft dat moet worden geïnvesteerd in de produktiefactor "milieu", om haar onderneming op middellange en lange termijn leefbaar en rendabel te houden.

Deze bedrijfseconomische overwegingen zijn echter niet de enige reden voor het ecologisch bewustzijn van mevrouw Nijssen: een tweetal jaar geleden heeft ze, naar aanleiding van de vaststelling van een milieumisdrijf door de N.V. MAVER (namelijk de illegale lozing van afvalwater), één nacht in de gevangenis doorgebracht. Daar het Belgisch strafrecht (nog) niet voorziet in de mogelijkheid om rechtspersonen (bedrijven) strafrechtelijk te vervolgen en te laten veroordelen, richten de parketmagistraten meestal alle (strafrechtelijke) pijlen op de natuurlijke perso(ou)nen via welke de rechtspersoon optreedt. In het geval van de N.V. MAVER was dat dus mevrouw Nijssen, in haar hoedanigheid van bedrijfsleider van de N.V. MAVER.

Aangezien mevrouw Nijssen voor de illegale lozing een voorwaardelijke veroordeling heeft opgelopen (met andere woorden: ze kan zich geen nieuwe veroordeling meer veroorloven) en ze met afschuw terugdenkt aan de nacht in de gevangenis, is naleving van de milieuwetgeving voor haar een ware obsessie geworden. Alhoewel ze de voorbije twee jaar reeds een stortvloed milieuwetgeving te verwerken kreeg, is ze volkomen bereid nadere uitvoering te geven aan het B.I.M.-decreet.

Dat laatste veronderstelt echter wel dat ze overgaat tot een aantal belangrijke beslissingen en investeringen, meer bepaald: de aanstelling van een milieucoördinator; de opstelling van een milieu-audit; de uitvoering van meet- en registratieverplichtingen; het opstellen van een milieujaarverslag; de uitwerking van een bedrijfsbeleid ter voorkoming van zware ongevallen en ter beperking van de gevolgen ervan voor mens en milieu; de naleving van een meldings- en waarschuwingsplicht bij accidentele emissies en storingen.

1. De aanstelling van een milieucoördinator

A. De vereiste van een milieucoördinator

Het B.I.M.-decreet verplicht, in principe, alle exploitanten van hinderlijke inrichtingen van de eerste klasse (vanaf 4 juli 1996) een milieucoördinator aan te stellen. Aangezien de N.V. MAVER, zoals hiervoor reeds gesteld, een klasse 1-inrichting is, is de aanstelling van een milieucoördinator dan ook de eerste opdracht voor mevrouw Nijssen in haar uitvoering van het B.I.M.-decreet.

B. De persoon van de milieucoördinator

Voor deze aanstelling heeft mevrouw Nijssen, in principe, twee mogelijkheden: ofwel neemt zij een persoon die reeds werknemer is van de N.V. MAVER, ofwel neemt zij een persoon die nog geen werknemer is van de N.V. MAVER. Vanwege de kostprijs denkt ze er niet aan daarvoor een beroep te doen op een erkend deskundige-consultant.

Deze keuzemogelijkheid wordt enigszins beperkt door het feit dat de betrokken kandidaat-milieucoördinator, krachtens het B.I.M.-decreet, over een aantal noodzakelijke kwalificaties en eigenschappen moet be-

schikken, die voornamelijk betrekking hebben op opleiding en beroepservaring.

Daar binnen de N.V. MAVER geen enkele werknemer over de vereiste kwalificaties en eigenschappen beschikt, ziet mevrouw Nijssen zich genoodzaakt zich op de arbeidsmarkt te begeven om een geschikte kandidaat te vinden. Na enige tijd vindt mevrouw Nijssen de noodzakelijke hoedanigheden verenigd in de persoon van de heer Deruyver.

De heer Deruyver is burgerlijk ingenieur van vorming (K.U. Leuven, 1992), heeft de opleiding "milieucoördinator" gevolgd bij HIVA-Vorming in Leuven, en heeft een gezonde interesse voor wetteksten. Daarenboven was hij tot voor kort adviseur bij een middelgroot Nederlands milieuveldadviesbureau, de B.V. BEMON. Wegens een meningsverschil over het te voeren beleid ("milieu" als obstakel of als uitdaging voor de industrie) verliet hij de B.V. BEMON. Als aanhanger van de laatste strekking, milieu als uitdaging voor de industrie, zat hij echter onmiddellijk op dezelfde golflengte als mevrouw Nijssen.

Vooraleer de heer Deruyver echter aan de slag kan gaan binnen de N.V. MAVER, moet mevrouw Nijssen:

- de aanwijzing van de heer Deruyver als milieucoördinator onderwerpen aan het voorafgaand akkoord van het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen; in geval van blijvende onenigheid in de schoot van het comité, moet het advies worden ingewonnen van de Afdeling Algemeen Milieu- en Natuurbeleid van de Administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer;
- de aanwijzing van de heer Deruyver als milieucoördinator melden aan diezelfde Afdeling Algemeen Milieu- en Natuurbeleid van de Administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer; deze zal na gaan of de heer Deruyver aan alle gestelde voorwaarden voldoet.

C. De taak van de milieucoördinator

1. Algemeen

Vanaf zijn indiensttreding als milieucoördinator bij de N.V. MAVER wordt de heer Deruyver, conform het B.L.M.-decreet, belast met de volgende taken :

- bijdragen tot de ontwikkeling, de invoering, de toepassing en de evaluatie van milieuvriendelijke produktiemethoden en produkten binnen de N.V. MAVER; het beste milieubeleid bestaat er immers in milieuproblemen aan de bron te voorkomen door toepassing van milieuvriendelijke technieken; preventiemaatregelen genieten derhalve de voorkeur op "end of the pipe"-technieken;
- waken over de naleving van de milieuwetgeving door de N.V. MAVER, meer bepaald door op regelmatige tijdstippen controle uit te oefenen op de werkplaatsen, de zuiveringstechnische werken en de afvalstromen; rapporteren aan de Raad van Bestuur van de N.V. MAVER over de ter zake vastgestelde tekortkomingen en voorstellen doen om die te verhelpen;
- waken over en/of instaan voor de uitvoering van de voorgeschreven emissie- en immissiemetingen en de registratie van de resultaten ervan;
- waken over het bijhouden van het afvalstoffenregister en de naleving van de meldingsplicht inzake afvalstoffen;
- voorstellen doen en bijdragen tot de interne en externe communicatie in verband met de gevolgen voor mens en milieu van de N.V. MAVER, van haar produkten, haar afvalstoffen en de voorzieningen en maatregelen om die gevolgen te beperken.

Wat de tweede algemene taak, naleving en opvolging van de milieuwetgeving, betreft, staat de heer Deruyver voor geen gemakkelijke taak. Het milieurecht kenmerkt zich immers door zijn multidisciplinair juridisch karakter. Een kort overzicht van de verschillende rechtstakken die de heer Deruyver als milieucoördinator "in de gaten" zou moeten houden, kan dit illustreren.

Administratief recht

De verlening van milieuvergunningen aan hinderlijke inrichtingen is een traditioneel onderwerp van het administratief recht. In het Vlaamse Gewest wordt deze problematiek sedert 1 september 1991 geregeld door het decreet van de Vlaamse Raad van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning (B.S., 17 september 1985) en Vlarem I (inhoud: meldings- en vergunningsplichtige inrichtingen; meldings- en vergunningsprocedure); op 1 januari 1993 trad ook Vlarem II in werking (inhoud: algemene en sectorale milieuvoorwaarden voor meldings- en vergunningsplichtige inrichtingen), maar dat werd achteraf onwettig en nietig verklaard door de Raad van State; op 1 juni 1995 werd het nieuwe Vlarem II door de

Vlaamse Regering goedgekeurd, en het trad in werking op 1 augustus 1995.

Fiscaal recht

Uit de overlapping van twee snel evoluerende rechtstakken, het milieurecht en het fiscaal recht, ontwikkelt zich de laatste vijf jaar met een ongekende snelheid een nieuwe specialiteit, namelijk de milieufiscaliteit. Die milieufiscaliteit kent een drievoudige evolutie. Allereerst is er de reeds sterk ontwikkelde fiscalisering van de milieuwetgeving: het inlassen van allerlei milieuheffingen in sectorale milieuwetten of milieudecreten om via deze fiscale prikkels de milieudoelstellingen sneller te realiseren. Vervolgens is er de minder ontwikkelde ecologisering van de fiscale wetgeving: het aanwenden, op grond van ecologische motieven, van de bestaande fiscale wetgeving (zoals inzake de B.T.W. en de accijnzen) om milieudoelstellingen te realiseren. Ten slotte is er de recente pseudo-ecologisering van de fiscale wetgeving: het aanwenden, op grond van pseudo-ecologische motieven, van de bestaande fiscale wetgeving (zoals inzake de B.T.W. en de accijnzen) om andere doelstellingen dan milieudoelstellingen te realiseren. De regionale milieuheffingen (afval, water, mest, wateropvang enz.) zijn voorbeelden van de eerste ontwikkeling, de federale milieutaks een voorbeeld van de tweede ontwikkeling en de federale energietaks een voorbeeld van de derde ontwikkeling. Daarnaast is er ook nog de introductie van fiscale stimuli voor milieuvriendelijke investeringen (bijv. verhoogde investeringsaftrek) en de verlening van allerlei milieusubsidies (bijv. verhoogde expansiesteun).

Aansprakelijkheidsrecht

De aansprakelijkheid voor milieuschade wordt dé topic van de 21ste eeuw. Enerzijds is er de strafrechtelijke aansprakelijkheid voor milieumisdrijven, die tot nog toe vrij beperkt was, gezien de lage gevangenisstraffen en geringe geldboeten voor milieumisdrijven. Sedert de goedkeuring van het Sint-Michielsakkoord kan daar verandering in komen wanneer de Gewesten gebruik zouden maken van de uitbreiding van hun strafrechtelijke bevoegdheden: zwaardere en nieuwe straffen en zelfs de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon voor milieumisdrijven behoren tot de mogelijkheden. Op burgerrechtelijk vlak is er de aansprakelijkheid voor actuele en historische milieuverontreiniging; vooral deze laatste wordt het juridische discussiepunt van de komende decennia: wie draait er op voor de sanering van vervuilde

gronden en de zuivering van verontreinigd grondwater, wat makkelijk tientallen en honderden miljoenen BEF kan kosten? Het is dan ook cruciaal dat er, wanneer het verplicht bij de OVAM aan te vragen bodemattest (in het kader van het decreet van de Vlaamse Raad van 22 februari 1995 betreffende de bodemsanering, B.S., 29 april 1995) geen uitsluitel geeft, bij een overname van een bedrijf of de aankoop van gronden een bodem- en grondwateranalyse plaatsvindt, alsook een contractuele dekking voor de eventuele aansprakelijkheid die er kan uit voortvloeien.

Verzekeringsrecht

Gezien de omvang van de sommen die in geval van aansprakelijkheid eventueel moeten worden betaald, is het raadzaam om zich, als potentiële milieuschadeveroorzaker, te verzekeren voor de aansprakelijkheid voor milieuverontreiniging. Specifieke milieupolissen zijn echter nog niet voorhanden.

Gerechtelijk recht

Door de uitbreiding van de vorderingsbevoegdheid van milieuverenigingen inzake de bescherming van het leefmilieu door de wet van 12 januari 1993 (B.S., 19 februari 1993) ontsnapt ook het procedurerecht niet aan een zekere vergroening.

Vennootschapsrecht

Wat gebeurt er in geval van overname van een vergunde inrichting met de milieuvergunningen van die inrichting: gaan die over naar de overnemende vennootschap of moet deze nieuwe milieuvergunningen aanvragen? Krachtens het in de praktijk moeilijk toepasbare artikel 42 Vlaam I moet de overnemer, op straffe van verval van de vergunning, tien dagen voor de overname, de overname melden aan de vergunningverlenende overheid.

Handels- en economisch recht

In geval van misleidende milieureclame kan, in het kader van de Wet Handelspraktijken, een vordering tot staken worden ingesteld om deze misleidende reclame stop te zetten. Ter uitvoering van de Europese verordening inzake ecolabelling kan aan bepaalde milieuvriendelijke producten onder welbepaalde voorwaarden een ecolabel worden toegekend. Ook kunnen bedrijven die, in het kader van de Europese regle-

mentering ter zake, vrijwillig een eco-audit uitvoeren, onder bepaalde voorwaarden een speciaal label krijgen (zie verder).

Europees recht

Het Europees milieurecht wint, als onderdeel van het Europees recht in globo, steeds meer aan belang. Aangezien het de inspiratiebron is voor ongeveer 70% van de nationale en regionale milieuwetgeving, vormt het een zeer interessante indicator voor de toekomstige ontwikkeling van dat nationaal en regionaal milieurecht. Dit blijkt duidelijk uit de (ontwerp-)reglementeringen waar nu volop aan wordt gewerkt: CO₂- en energiebelasting, vergunningen, objectieve aansprakelijkheid enz.

Het spreekt voor zich dat het voor de heer Deruyver, als niet-jurist, bijna onmogelijk is om al deze juridische ontwikkelingen nauwgezet te volgen. Vandaar dan ook dat het wenselijk is dat de N.V. MAVER zich op milieujuridisch vlak laat bijstaan door een gespecialiseerd advocaat of juridisch adviseur.

Wat betreft zijn taak inzake het rapporteren van tekortkomingen met betrekking tot de milieuwetgeving of andere milieuproblemen enerzijds, en het formuleren van voorstellen ter verhelping anderzijds, is het de heer Deruyver aangeraden deze taak met een zo groot mogelijke zin voor objectiviteit en gedetailleerdheid uit te voeren. Bij eventuele strafrechtelijke vervolgingen naar aanleiding van (eventuele) milieumisdrijven door de N.V. MAVER, is het voor de heer Deruyver van het grootste belang (teneinde zijn eigen onschuld te kunnen bewijzen en aldus persoonlijke strafrechtelijke aansprakelijkheid als milieuoördinator te ontlopen) dat hij kan bewijzen, door middel van geschriften, dat hij de bestaande milieuproblemen heeft gesignaleerd en remediërvorstellen heeft geformuleerd aan de Raad van Bestuur van de N.V. MAVER. De hierna vermelde specifieke taak om jaarlijks een verslag op te stellen als milieuoördinator, kan in belangrijke mate bijdragen tot deze bewijsvoering. Het spreekt vanzelf dat de heer Deruyver, door de dekking voor zijn eigen strafrechtelijke aansprakelijkheid, die van mevrouw Nijssen aanzienlijk verhoogt, mocht zij in gebreke blijven om passende maatregelen te nemen.

2. Specifiek

Naast deze algemene taken is de heer Deruyver binnen de N.V. MAVER, eveneens conform het B.I.M.-decreet, ook nog belast met de volgende specifieke taken :

- het verstrekken van advies over elke voorgenomen investering van de N.V. MAVER die vanuit milieu-oogpunt relevant kan zijn; het advies van de heer Deruyver moet tijdig worden ingewonnen en moet worden voorgelegd aan de Raad van Bestuur van de N.V. MAVER; de heer Deruyver kan daarbij vragen dat hij wordt gehoord;
- het opstellen van een jaarlijks verslag over de wijze waarop hij zijn opdracht heeft vervuld, dit ten behoeve van de Raad van Bestuur van de N.V. MAVER, en, in voorkomend geval, ten behoeve van de ondernemingsraad en het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen.

D. De positie van de milieuoördinator

Krachtens het B.I.M.-decreet is mevrouw Nijssen er toe gehouden al het nodige te doen opdat de heer Deruyver zijn taak als milieuoördinator naar behoren kan vervullen. Dit betekent dat zij hem hulppersoneel, lokalen, materiaal en middelen ter beschikking moet stellen voor zover dat nodig is.

Daarenboven mag de heer Deruyver volgens het B.I.M.-decreet, algemeen gezien, geen nadeel ondervinden van de taak die hij als (objectieve, kritische, onafhankelijke) milieuoördinator vervult. Gelet op de positieve milieureflex van mevrouw Nijssen zal de heer Deruyver op dit vlak normaliter geen problemen hebben. Met weet echter nooit: mevrouw Nijssen kan worden vervangen door een minder "groene" bedrijfsleider; de N.V. MAVER kan wegens financiële problemen haar ecologische ambities terugschroeven, enz. Allemaal situaties die de "kritische" rol van de heer Deruyver in het gedrang kunnen brengen en zijn functie aanzienlijk kunnen uithollen.

Net zoals bij de aanstelling van de heer Deruyver, kan mevrouw Nijssen de vervanging, de verwijdering uit zijn functie en de aanstelling van een tijdelijke plaatsvervanger van de heer Deruyver, enkel doorvoeren na voorafgaand akkoord van het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen. In geval van blijvende onenigheid in de schoot van het comité, moet het advies worden ingewonnen van de Afdeling Algemeen Milieu- en Natuurbeleid van de Administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer.

Deze overlegprocedure tussen mevrouw Nijssen als bedrijfsleider en het comité heeft een dubbel doel. Enerzijds geeft de medezeggenschap van het comité de heer Deruyver als milieucoördinator een beschermde, zelfs vrijwel onaantastbare positie, die zijn "onafhankelijkheid" ten aanzien van mevrouw Nijssen als bedrijfsleider ten goede moet komen. Anderzijds bevestigt dit overleg de toenemende rol van het comité op (bedrijfsintern) milieuvlak. Een eerste aanzet hiervoor was reeds te vinden in het koninklijk besluit van 8 februari 1993 "tot wijziging van het A.R.A.B. wat de informatie aan het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen inzake milieu-aangelegenheden betreft" (B.S., 4 maart 1993). Krachtens dit besluit moet mevrouw Nijssen onder andere een documentatiepakket samenstellen betreffende de problemen van de N.V. MAVER inzake veiligheid, hygiëne, het intern en het extern milieu, en dit ter beschikking stellen van het comité. Het pakket omvat: de wetten, besluiten en overeenkomsten betreffende de veiligheid, de hygiëne, het intern en het extern milieu, van toepassing in de N.V. MAVER; elk ander document opgesteld in de N.V. MAVER om de veiligheid, de hygiëne, de interne en de externe milieuzorg te verzekeren; de inventaris van de toestellen en de machines die door de erkende organismen moeten worden gecontroleerd krachtens de reglementaire bepalingen; de lijst en de lokalisatie van de in de N.V. MAVER gebruikte gevaarlijke stoffen en preparaten; de lijst en de gegevens van de in de N.V. MAVER aanwezige emissiepunten met betrekking tot lucht- en waterverontreiniging. Daarenboven moet mevrouw Nijssen jaarlijks, op een vergadering van het comité, het door de onderneming gevoerde milieubeleid omstandig toelichten.

2. De opstelling van een milieu-audit

A. De vereiste van een milieu-audit

Aangezien de N.V. MAVER, in het kader van het B.I.M.-decreet, behoort tot de categorieën van inrichtingen die aan een periodieke (niet enkel aan een eenmalige) milieu-audit (d.i. een systematische, gedocumenteerde en objectieve evaluatie van het beheer, de organisatie en de uitrusting van een inrichting of activiteit op het gebied van de bescherming van het milieu) zijn onderworpen, is de tweede beslissing van mevrouw Nijssen, ter uitvoering van het B.I.M.-decreet, dat de N.V. MAVER, op eigen kosten, een ecologische doorlichting moet ondergaan.

B. De inhoud van een milieu-audit

In toepassing van het B.I.M.-decreet moet de milieu-audit van de N.V. MAVER betrekking hebben op de volgende aspecten :

- de emissies en immissies, evenals de gevolgen ervan voor de milieu-kwaliteit;
- het energiebeheer;
- het beheer van grondstoffen;
- de preventie en het beheer van afvalstoffen;
- de produktmethoden en het produktbeheer;
- de externe veiligheid;
- de voorlichting, opleiding en participatie van het personeel in de bedrijfsinterne milieuzorg;
- de externe voorlichting;
- de voorstellen en de adviezen van de heer Deruyver als milieucoördinator en de opvolging die hieraan is gegeven.

Een aantal van deze gegevens moet mevrouw Nijssen tevens meedelen aan de hiervoor reeds genoemde Afdeling Algemeen Milieu- en Natuurbeleid van de Administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer.

C. De validering van een milieu-audit

Mevrouw Nijssen moet de milieu-audit van de N.V. MAVER laten valideren door een milieuverificateur, die daartoe is erkend (voor de toepassing in het Vlaamse Gewest) in het kader van verordening 1836/93 van de Europese Gemeenschap van 29 juni 1993 inzake de vrijwillige deelneming van bedrijven uit de industriële sector aan een communautair milieubeheer- en milieu-auditsysteem (P.B., L168, 10 juli 1993) (zie verder).

D. De subsidiëring van een milieu-audit

Aangezien het B.I.M.-decreet bepaalt dat voor het uitvoeren van een verplichte of vrijwillige audit beperkte subsidies kunnen worden verleend, beslist mevrouw Nijssen een subsidie-aanvraag in te dienen voor de milieu-audit die de N.V. MAVER zal uitvoeren.

3. De uitvoering van meet- en registratieverplichtingen

A. Algemeen

De derde beslissing die mevrouw Nijssen moet nemen in de uitvoering van het B.I.M.-decreet door de N.V. MAVER, is de naleving van allerlei meet- en registratieverplichtingen. Deze verplichtingen hebben betrekking op emissies, bodem en grondwater, en stoffen.

B. Emissies

Gelet op de aard en de omvang van de emissies en immissies van de N.V. MAVER, moet mevrouw Nijssen, in toepassing van het B.I.M.-decreet, de emissie- en immissiewaarden voortdurend (niet enkel periodiek) meten (of berekenen) en registreren. Deze verplichting sluit aan bij bepaalde eisen van de Vlarew-wetgeving (cf. de lozing van afvalwater, de lozing in grondwater, de emissies in de lucht enz.).

Mevrouw Nijssen moet deze gegevens ter beschikking houden van de controleambtenaren, en dit gedurende minstens vijf jaar.

C. Bodem en grondwater

Daar er aan de activiteiten van de N.V. MAVER risico's voor bodem- en grondwaterverontreiniging verbonden zijn, is mevrouw Nijssen, in toepassing van het B.I.M.-decreet, verplicht peilputten aan te leggen. Daarmee moet zij op gezette tijdstippen de kwaliteit van het grondwater meten en registreren. Deze verplichting sluit eveneens aan bij de Vlarew-wetgeving.

Mevrouw Nijssen moet deze gegevens ter beschikking houden van de controleambtenaren, en dit gedurende minstens vijf jaar.

D. Stoffen

Gelet op de aanwezige en gebruikte gevaarlijke stoffen is mevrouw Nijssen, eveneens in toepassing van het B.I.M.-decreet, verplicht een register bij te houden van de gevaarlijke stoffen die aanwezig zijn in de

N.V. MAVER. Deze verplichting sluit eveneens aan bij de Vlarew-wetgeving, en biedt nuttige informatie wanneer er zich een brand of ernstig ongeval voordoet. Tevens moet mevrouw Nijssen energie- en grondstofbalansen opstellen.

Het geheel van deze registraties kan uitmonden in een algemene stofregistratie: aldus kan de N.V. MAVER de invoer van een bepaalde stof in het bedrijf, het vrijkomen of verdwijnen van die bepaalde stof tijdens het productieproces en de uitvoer van die bepaalde stof uit het bedrijf registreren.

Mevrouw Nijssen moet ook deze gegevens ter beschikking houden van de controleambtenaren, en dit gedurende minstens vijf jaar.

4. Het opstellen van een milieujaarverslag

A. De verplichting van een milieujaarverslag

Aangezien de N.V. MAVER op basis van het B.I.M.-decreet onder de categorieën van daartoe aangewezen inrichtingen valt, moet mevrouw Nijssen, als vierde taak in de uitvoering van het B.I.M.-decreet, jaarlijks een milieujaarverslag bezorgen aan de Afdeling Algemeen Milieu- en Natuurbeleid van de Administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer.

Deze verplichting tot het opstellen van een milieujaarverslag houdt voor de N.V. MAVER in feite geen bijkomende last in, aangezien ze op basis van allerlei sectorale milieureglementeringen (water, lucht, afval enz.) reeds allerlei gegevens jaarlijks moet meedelen aan allerlei overheden.

B. De inhoud van een milieujaarverslag

Het milieujaarverslag van de N.V. MAVER moet onder andere gegevens bevatten over de gemeten of berekende emissies of immissies, alsook, eventueel, gegevens inzake gevaarlijke stoffen en energie- en grondstoffengebruik. Wanneer deze gegevens gebaseerd zijn op berekeningen, moet de N.V. MAVER de basisgegevens meedelen op grond waarvan de berekening is uitgevoerd, evenals de toegepaste berekeningsmethode.

5. Bedrijfsbeleid ter voorkoming van zware ongevallen en ter beperking van de gevolgen ervan voor mens en milieu

A. Verplichting tot een bedrijfsbeleid inzake zware ongevallen

Een vijfde verplichting voor mevrouw Nijssen, in haar uitvoering van het B.I.M.-decreet (dat hiervoor zelf is gebaseerd op de ontwikkelingen in de SEVESO-wetgeving, d.i. de wetgeving inzake de risico's van zware ongevallen bij bepaalde industriële activiteiten), is dat zij voor de N.V. MAVER een bedrijfsbeleid moet voeren waarbij alle maatregelen worden getroffen om zware ongevallen te voorkomen en om de gevolgen ervan voor mens en milieu te beperken. De N.V. MAVER is een daartoe aangewezen inrichting tengevolge van de aanwezigheid van welbepaalde (hoeveelheden) gevaarlijke stoffen.

B. Vorm en kennisgeving van een bedrijfsbeleid inzake zware ongevallen

In het kader van deze verplichting is mevrouw Nijssen er toe gehouden een document op te stellen waarin het bedrijfsbeleid ter voorkoming van zware ongevallen en ter beperking van de gevolgen ervan voor mens en milieu wordt beschreven.

Dit document moet in principe het volgende behelzen:

- de algemene doelstellingen, de benadering en de specifieke doelstellingen van de N.V. MAVER inzake de beheersing van zware ongevallen;
- de beginselen en criteria waarop maatregelen voor de preventie van en het optreden bij zware ongevallen gebaseerd zijn;
- de identificatie van de gevaren van zware ongevallen;
- de ter preventie van zware ongevallen noodzakelijk geachte maatregelen;
- de ter beperking van de gevolgen van zware ongevallen voor mens en milieu noodzakelijk geachte maatregelen;
- de voor de tenuitvoerlegging en het beheer van het preventiebeleid voor zware ongevallen noodzakelijke organisatie en procedures, waaronder de aanstelling van voldoende vakbekwaam en opgeleid personeel;

- het programma voor de tenuitvoerlegging, de beoordeling van de doeltreffendheid en het aanbrengen van verbeteringen;
- de periodieke evaluatie van het preventiebeleid voor zware ongevallen en het beheersysteem door de Raad van Bestuur van de N.V. MAVER om na te gaan of de resultaten aan de desbetreffende normen voldoen.

Het geheel van deze gegevens omvat het concept "Intern Preventiebeleid voor Zware Ongevallen" (IPZO).

Tevens moet mevrouw Nijssen een kennisgeving indienen bij de Afdeling Algemeen Milieu- en Natuurbeleid van de Administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer. Deze kennisgeving omvat de volgende gegevens:

- de naam of handelsnaam van de exploitant, zijnde de N.V. MAVER, en het volledige adres van de N.V. MAVER;
- de zetel van de N.V. MAVER en het volledige adres ervan;
- de naam van de directeur of de met de leiding van de N.V. MAVER belaste persoon, zijnde mevrouw Nijssen;
- voldoende gegevens om de betrokken gevaarlijke stoffen of categorie van gevaarlijke stoffen te identificeren;
- de hoeveelheid en de fysische vorm van de betrokken gevaarlijke stof(fen);
- de activiteit of geplande activiteit van de installatie of opslagplaats.

Mevrouw Nijssen moet te allen tijde in staat zijn aan de controleambtenaren aan te tonen dat zij de nodige maatregelen heeft getroffen om zware ongevallen te voorkomen.

6. Meldings- en waarschuwingsplicht bij accidentele emissies en storingen

De zesde en laatste verplichting van mevrouw Nijssen ter uitvoering van het B.I.M.-decreet betreft het nemen van de nodige maatregelen om in geval van accidentele emissies die verontreiniging kunnen veroorzaken:

- de bevoegde controleambtenaar daarvan onverwijld in kennis te stellen;

- derden die tengevolge van de emissie schade kunnen lijden onverwijld te waarschuwen met opgave van de maatregelen die zij kunnen treffen om het gevaar af te wenden of te beperken; dit laatste is evenwel niet het geval wanneer de voorschriften in het kader van de civiele bescherming van toepassing zijn;
- de gevolgen voor mens en milieu zoveel mogelijk te beperken.

Als de emissie gevaar kan opleveren voor beschadiging van een afvalwaterzuiveringsinstallatie, moet mevrouw Nijssen bovendien onmiddellijk de beheerder van de betrokken installatie kunnen waarschuwen.

Wanneer de zuiveringstechnische voorzieningen van een inrichting wegens storing of enige andere oorzaak uitvallen, of wanneer om enige andere reden de emissie- of immissienormen worden overschreden, moet mevrouw Nijssen ook de bevoegde controleambtenaar daarvan onverwijld in kennis kunnen stellen.

Op te merken valt dat deze meldings- en waarschuwingsplicht in feite weinig inspanningen zal vergen van de N.V. MAVER: het betreft immers enerzijds verplichtingen die luidens de rechtspraak in het kader van het aansprakelijkheidsrecht reeds op exploitanten van risico-activiteiten rusten, en anderzijds verplichtingen die thans reeds op verspreide wijze in de milieuwetgeving voorkomen.

7. Verordening 1836/93 van de Europese Gemeenschap

A. Algemeen

Het hiervoor geschetste systeem van B.I.M. zoals dit door mevrouw Nijssen, in uitvoering van het B.I.M.-decreet, voor de N.V. MAVER wordt ontwikkeld, is in feite slechts een "partieel" milieuzorgsysteem en niet een "integraal" milieuzorgsysteem: het bevat slechts de essentiële elementen van een integraal milieuzorgsysteem.

Als mevrouw Nijssen in de ontwikkeling van haar B.I.M.-systeem nog verder wil gaan dan wat decretaal in het Vlaamse Gewest verplicht is, kan ze de volgende elementen van een integraal milieuzorgsysteem overwegen (X., Voorontwerp Decreet Milieubeleid, 1995, blz. 637):

- een milieubeleidsverklaring;

- een milieuprogramma: meerjarenplan (doelstellingen); jaarlijks milieuzorgprogramma;
- integratie van milieuzorg: organisatiestructuur; interne constructies;
- interne voorlichting en opleiding;
- metingen en registraties;
- interne controle;
- een evaluatie van de actiepunten: interne rapportering; milieoverslag;
- een milieuhandboek: bedrijfsfilosofie; organisatiestructuur; beschrijving van de bedrijfsactiviteiten, inclusief grondstoffen- en energiebalansen, emissies naar het milieu; meerjarenprogramma's.

Een voorbeeld van een B.I.M.-systeem dat de meeste van deze elementen omvat (en dus ruimer is dan het B.I.M.-decreet) en waaraan de N.V. MAVER op vrijwillige basis zou kunnen deelnemen, kan mevrouw Nijssen terugvinden in de hiervoor reeds vermelde verordening 1836/93 van de Raad van de Europese Gemeenschap van 29 juni 1993 inzake de vrijwillige deelneming van bedrijven uit de industriële sector aan een communautair milieubeheer- en milieu-auditsysteem (P.B., L 168, 10 juli 1993). Het Europees B.I.M.-systeem staat open voor bedrijven uit de industriële sector die op basis van vrijwilligheid aan het systeem kunnen deelnemen voor iedere bedrijfslocatie. De voornaamste elementen die mevrouw Nijssen in dit B.I.M.-systeem kan terugvinden zijn (De Pue, Lavrysen en Stryckers, 1995, blz. 140-141): de ontwikkeling van een milieubeleid, de uitvoering van een milieu-analyse, de invoering van een milieuprogramma, de uitvoering van een milieu-audit, initiatieven van de bedrijfsleiding, de opstelling van een milieuverklaring, de validering van de milieuverklaring, de actualisering van de milieuverklaring. Aan al deze voorwaarden, die hierna kort worden beschreven (zodat mevrouw Nijssen kan overwegen of ze met de N.V. MAVER deelneemt), moet de betrokken locatie voldoen, om te kunnen worden geregistreerd.

B. Voorwaarden

De ontwikkeling van een milieubeleid

De eerste voorwaarde is dat een milieubeleid wordt ontwikkeld dat waarborgt dat alle relevante milieuvoorschriften worden nageleefd, en dat gericht is op een voortdurende verbetering van de milieuprestaties, teneinde de invloed op het milieu te verminderen tot niveaus die over-

eenstemmen met een economisch aanvaardbare toepassing van de best beschikbare technieken.

De uitvoering van een milieu-analyse

De tweede voorwaarde is dat een milieu-analyse wordt uitgevoerd, die een voorafgaand alomvattend onderzoek naar de milieuproblemen en -effecten en naar de op milieugebied behaalde resultaten.

De invoering van een milieuprogramma en een milieubeheersysteem

De derde voorwaarde is dat een milieuprogramma en een milieubeheersysteem worden ingevoerd voor alle activiteiten die op de locatie plaatsvinden.

De uitvoering van een milieu-audit

De vierde voorwaarde is dat periodiek een bedrijfsinterne of bedrijfsexterne milieu-audit wordt uitgevoerd om te verifiëren of de locatie voldoet aan de voorschriften van de verordening.

De vaststelling van bedrijfsdoelstellingen

De vijfde voorwaarde is dat op het hoogst passende niveau van de bedrijfsleiding, aan de hand van de uitkomsten van de audit, doelstellingen worden vastgesteld die gericht zijn op de voortdurende verbetering van de milieuprestaties, en dat het milieuprogramma waar nodig wordt herzien zodat het geheel van de doelstellingen op de locatie kan worden bereikt.

De opstelling van een milieuverklaring

De zesde voorwaarde is dat een milieuverklaring wordt opgesteld. Deze milieuverklaring wordt voor het publiek opgesteld en behelst met name een beschrijving van de bedrijfsactiviteiten op de betrokken locatie, een beoordeling van alle belangrijke milieuproblemen, een samenvatting van het cijfermateriaal betreffende emissies, afvalprodukten en beslag op grondstoffen, andere factoren die met de milieuprestatie te maken hebben, een uiteenzetting van het milieubeleid, -programma en -beheersysteem, de datum waarop de volgende milieuverklaring zal worden voorgelegd, de naam van de erkende milieuverificateur enz.

De validering van de milieuverklaring

De zevende voorwaarde is dat de milieuverklaring wordt gevalideerd door een onafhankelijke erkende milieuverificateur. Deze moet nagaan of een milieubeleid is vastgesteld, een milieubeheersysteem en een milieuprogramma zijn ingevoerd en toegepast, de milieu-audit is uitgevoerd, de gegevens in de milieuverklaring betrouwbaar zijn en alle milieu-aspecten die voor de locatie van belang zijn, op passende wijze door de verklaring zijn gedekt.

De actualisering van de milieuverklaring

De achtste voorwaarde is dat de milieuverklaringen periodiek worden geactualiseerd.

C. Uitvoering

Zoals ook wordt bepaald in het Vlaamse B.I.M.-decreet, moeten de lidstaten een systeem van erkenning en toezicht op de erkende milieuverificateurs instellen, evenals een systeem voor de registratie van bedrijfslocaties die zich willen onderwerpen aan verordening 1836/93. Dit systeem moest uiterlijk op 13 april 1995 operationeel zijn. De nadere uitvoering ter zake wordt in België geregeld door een samenwerkingsakkoord.

Aan de deelnemende bedrijven wordt een logo toegekend. De verklaring van deelneming mag echter niet worden gebruikt in reclame voor produkten, noch op de produkten of op de verpakking van de produkten.

Besluit

De initiatieven van de N.V. MAVER op het vlak van bedrijfsinterne milieuzorg zijn indrukwekkend. Het door mevrouw Nijssen opgezette B.I.M.-systeem is immers volledig conform het B.I.M.-decreet: een milieucoördinator werd aangesteld; een milieu-audit werd opgesteld; meet- en registratieverplichtingen zullen worden uitgevoerd; een milieujaarverslag zal worden opgesteld; een bedrijfsbeleid ter voorkoming van zware ongevallen en ter beperking van de gevolgen ervan voor mens en milieu werd uitgewerkt; de meldings- en waarschuwingsverplichtin-

gen bij accidentele emissies en storingen kunnen worden uitgevoerd. Daarenboven ambieert mevrouw Nijssen nog om met de N.V. MAVER deel te nemen aan het Europese milieubeheer -en milieu-auditsysteem.

Van primordiaal belang is nu echter dat het B.I.M.-systeem van de N.V. MAVER volledig wordt geïntegreerd in de dagelijkse bedrijfsvoering van de N.V. MAVER. Een belangrijke taak is hierbij weggelegd voor de heer Deruyver. Als milieuoördinator moet hij er immers voor zorgen dat de ecologische reflex van mevrouw Nijssen wordt overgedragen op alle werknemers (van hoog tot laag) van de N.V. MAVER: in al hun activiteiten en handelingen moet het milieu-aspect volop in aanmerking worden genomen. Als dit lukt, zal de N.V. MAVER meer dan haar steentje hebben bijgedragen aan de zo zeer nagestreefde maar zo moeilijk te realiseren duurzame ontwikkeling.

Bibliografie

- DE PUE, E., L. LAVRYSEN en P. STRYCKERS, *Milieuzakboekje 1995*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1995.
- LAVRYSEN, L., m.m.v. J. DE CLERCO, "Bedrijfsinterne milieuzorg", in: X., *Voorontwerp Decreet Milieubeleid, Interuniversitaire Commissie tot Herziening van het Milieurecht in het Vlaamse Gewest*, Brugge, Die Keure, 1995, blz. 637-683.

Abstract

Environmental Protection at Plant Level in the Flemish Region, in particular within the N.V. MAVER

In consequence of Chapter 1 of the Decree of the Flemish Council of April 19, 1995, operators of classified installations and activities must appoint an environmental coordinator who is responsible for (a) contributing towards the development and introduction of environmentally-friendly production methods and products, (b) supervising compliance by the company with environmental legislation, and (c) reporting to the company management on this subject and ensuring that more specific action is taken as regards measurement, registration and waste accounting. He also advises on any planned investment which has implications for the environment, and reports to the company management, the works council and the Committee for Safe, Healthy and Improved Working Conditions on his activities. Chapter 2 concerns the implementation of the European EMAS Regulation, and authorises the Flemish Government to subject certain categories of classified establishments and activities to a single or regular audit. Chapter 3 provides the statutory basis which enables the Flemish Government to impose

measurement and registration requirements on certain categories of installation or activity. Under the provisions of Chapter 4, it is possible to impose on certain companies the obligation to draw up an annual environmental report and to submit it to the authorities. The annual environmental report concerns emissions and immissions of the installation, the production of waste, and, where appropriate, particulars of energy and raw material consumption. Chapter 5 concerns the company policy of some establishments on the prevention of serious accidents and restricting the implications thereof for humans and the environment. Finally, this part also regulates the reporting and warning requirements in case of accidental emissions and immissions.